

Ekonomija Evropske unije

Modul: Makroekonomija

Budžet EU

Prof. dr Nikola Milović
nmilovic@ucg.ac.me

1. BUDŽET EVROPSKE UNIJE

Đurović Gordana, *Evropska unija i Crna Gora, ciljevi ekonomske socijalne i teritorijalne kohezije*, Ekonomski fakultet, Podgorica, 2012;
(Poglavlje II u knjizi)

II BUDŽET EU KAO PRETPOSTAVKA REGIONALNOG RAZVOJA, EKONOMSKE, SOCIJALNE I TERITORIJALNE KOHEZIJE UNIJE

- 1. Pojam, načela i funkcije budžeta**
- 2. Načela budžeta EU**
- 3. Razlika budžeta EU i nacionalnog budžeta**
- 4. Pojam finansijske perspektive EU**
- 5. Postupak usvajanja budžeta Evropske unije**
- 6. Prihodi Budžeta EU**
- 7. Rashodi Budžeta EU**
- 8. Kritički osvrt na odnos neto efekata budžeta EU na države članice**

Javne finansije EU

Prvi stub – budžetski dio

- godišnji budžet
- finansijska perspektiva

Drugi stub – kreditne aktivnosti

- EIB (*European Investment Bank*),
- EIF (*European Investment Fund*) i
- EBRD (*European Bank for Reconstruction and Development*).

Pojam budžeta

- budžet - finansijski plan države koji u određenom vremenskom periodu, najčešće od jedne godine, predviđa njene prihode i rashode
- MF - Vlada - Skupština
- jedan od najvažnijih instrumenta države u ostvarenju njenih finansijskih, ekonomskih, socijalnih i drugih ciljeva

Budžet Cme Gore za 2019. godinu dat je u sljedećoj tabeli:

Budžet Cme Gore	Iznos u €
IZVORNI PRIHODI	1,828,003,510.10
Porezi i doprinosi	1,646,685,016.66
Ostali prihodi	181,318,493.43
IZDACI	1,970,196,305.99
Tekuća budžetska potrošnja	1,630,741,304.99
Kapitalni budžet CG	320,925,000.00
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	18,530,001.00
DEFICIT	-142,192,795.89
PRIMARNI DEFICIT	-46,440,095.89
OTPLATA DUGA	373,600,000.00
Otplata glavnice rezidentima	44,100,000.00
Otplata glavnice nerezidentima	329,500,000.00
IZDACI ZA KUPOVINU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI	40,220,000.00
NEDOSTAJUĆA SREDSTVA	-556,012,795.89
FINANSIRANJE	556,012,795.89
Pozajmice i krediti	370,012,795.89
Primici od prodaje imovine	6,000,000.00
Korišćenje depozita države	180,000,000.00

PRIHODI se grupišu prema izvorima, a RASHODI prema namjeni.

Primici u iznosu od 2,384,016,305.99 € se raspoređuju na:

1. TEKUĆI BUDŽET	910,737,430.65 €
2. REZERVE	20,000,000.00 €
3. BUDŽET DRŽAVNIH FONDOVA	700,003,874.34 €
4. KAPITALNI BUDŽET	320,925,000.00 €
5. TRANSAKCIJE FINANSIRANJA IZDATAKA	432,350,001.00 €

Ukupni primici – izvorni prihodi, prihodi od privatizacije, pozajmice i krediti, depoziti države

Ukupni izdaci – konsolidovani izdaci (tekući budžet, budžet državnih fondova i kapitalni budžet) i transakcije finansiranja izdataka

Funkcije budžeta

- 1. Politička funkcija budžeta,**
- 2. Planska funkcija budžeta,**
- 3. Pravna funkcija budžeta,**
- 4. Ekonomska funkcija budžeta –U ekonomske funkcije budžeta spadaju alokativna, redistributivna i stabilizirajuća funkcija.**
 - Alokativna funkcija
 - Redistributivna funkcija
 - Stabilizaciona funkcija budžeta .
- 5. Kontrolna funkcija budžeta,**
- 6. Socijalna funkcija budžeta.**

Načela budžeta

- **Načelo potpunosti**
- **Načelo preglednosti**
- **Načelo jedinstva budžeta**
- **Načelo realnosti**
- **Načelo specijalizacije**
- **Načelo ravnoteže**
- **Načelo jednogodišnjosti**
- **Načelo javnosti**

Načela budžeta EU

1. **Načelo jedinstva** (*the principle of unity*)
2. **Načelo budžetske tačnosti** (*the principle of budget accuracy*)
3. **Načelo godišnje periodičnosti budžeta** (*the principle of annuality*)
4. **Načelo budžetske ravnoteže** (*the principle of equilibrium*)
5. **Načelo jedinice obračuna** (*the principle of unit of account*)
6. **Načelo univerzalnosti** (*the principle of universality*)
 - a) **Pravilo nedodjeljivanja** (*the rule of non-assignment*)
 - b) **Pravilo bruto budžeta** (*the gross budget principle*),
7. **Načelo specijalizacije budžeta** (*the principle of specification*)
8. **Načelo stabilnog finansijskog upravljanja** (*the principle of sound financial management*)
9. **Načelo transparentnosti** (*the principle of transparency*)

Razlika budžeta EU i nacionalnog budžeta

1. Razlikuju se prihodna i rashodna strana budžeta EU i budžeta država članica.
2. EU budžet je relativno mali u poređenju sa ekonomijom na koju se odnosi.
3. Striktnije i čvršće je regulisan – treba uvijek da bude uravnotežen
4. EU budžet ne obuhvata davanje i uzimanje pozajmica
5. Prihodi budžeta EU najvećim dijelom potiču od prihoda nacionalnih budžeta država članica koje ih kontrolišu

Pojam finansijske perspektive EU

- Višegodišnji finansijski okvir (opšti okvir trošenja sredstava, opšti okvir za budžet), koji se utvrđuje za period od najmanje 5 godina obezbjeđuje da se troškovi Unije izvršavaju na uredan način i u okviru sopstvenih sredstava.
- Istovremeno, godišnji budžet Unije mora biti u skladu sa višegodišnjim finansijskim okvirom
- Finansijskim okvirom utvrđuju se godišnje gornje granice odobrenih budžetskih sredstava za obaveze po kategorijama izdataka i godišnja gornja granica odobrenih budžetskih sredstava za plaćanja. Kategorije izdataka, ograničene po broju, odgovaraju glavnim područjima djelovanja Unije
- Sa **tehničkog** aspekta, finansijska perspektiva jača budžetsku disciplinu, kontroliše rast EU rashoda i omogućava neometano sprovođenje budžetske procedure, dok **konceptualno** podržava prioritete i ciljeve koji su dogovoreni na političkom nivou.

Faze razvoja FP EU

- **Prvim Delorovim paketom (1988-1992)** uveden je sistem višegodišnje finansijske perspektive koji je postao sinonim za reformu EU finansijskog sistema. On je trebao da podrži sprovođenje Jedinog evropskog akta (*Single European Act*), uz jačanje budžetske discipline i plafoniranje budžetskih rashoda.
- **Drugi Delorov paket (1993-1999.)** koncipiran je da porži sprovođenje Ugovora iz Maastrichta (*Maastricht Treaty*) i uspostavljanje EMU (*Evropske monetarne unije - European Monetary Union*).
- **Agenda 2000**, treća finansijska perspektiva, usvojena je na Evropskom Samitu u Berlinu u martu 1999. god. za period **2000-2006.** god. poslužila je kao podrška velikom, petom proširenju EU, predstavljajući više izraz konsolidacije, a ne ekspanzije budžetskih rashoda. 745mlrd.
- **Finansijska perspektiva EU 2007-13. godine** utvrđena je 2006.godine na nivou od 862 mlrd Eura, a 2009.godine uvećana je za još 2 mlrd Eura, za Plan oporavka od efekata globalne ekonomske krize.
- **Finansijska perspektiva EU 2014-2020 – 1.087 mlrd. Eura.**

FINANSIJSKA PERSPEKTIVA 2000-2006, u mlrd €

Stavke	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Poljoprivreda	41,7	44,5	46,6	47,4	49,3	50,4	50,6
Strukturne akcije	32,7	32,7	33,6	34,0	41,0	41,7	42,9
Unutrašnje politike	6,0	6,3	6,6	6,8	8,7	8,7	8,8
Spoljašnje akcije	4,6	4,7	4,9	5,0	5,1	5,1	5,1
Administracija	4,6	4,8	5,0	5,2	6,0	6,1	6,3
Rezerve	0,9	0,9	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4
.....
Ukupne obaveze	93,7	97,2	100,7	102,1	115,4	117,3	120,7

•Ukupna vrijednost finansijske perspektive 2000-2006. je € 745mlrd.

Finansijska perspektiva 2007-2013

Stavke	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Održivi rast	59,7	62,8	65,8	68,2	70,7	75,7	76,8
a. Konkurentnost	12,1	14,4	16,7	19,0	21,2	23,5	25,8
b. Kohezija	47,6	48,4	49,1	49,2	49,4	50,2	51,0
2. Prirodni resursi	57,1	57,9	58,1	58,0	57,8	57,8	57,8
3. Unutrašnje polit.	1,6	2,0	2,3	2,6	2,9	3,3	3,6
4. EU glob. partner	11,4	12,1	12,9	13,7	14,5	15,1	15,7
5. Administracija	3,7	3,8	3,9	4,1	4,2	4,3	4,5
Ukupne obaveze	133,5	138,7	143,1	146,7	150,2	154,3	158,5

- Ukupna vrijednost finansijske perspektive 2007-2013. inicijalno je iznosila € 862mlrd, ali je revidirana i za sada iznosi € 975mlrd
- U skladu sa ciljevima Strategije Evropa 2020, u novoj finansijskoj perspektivi 2014-2020 promijenjeni su nazivi poglavlja finansijske perspektive
- najveći dio budžeta EU za period do 2020 planiran je za podršku ostvarivanju Strategije EU 2020, odnosno za ostvarivanje ciljeva razvojne i kohezivne politike

MULTIANNUAL FINANCIAL FRAMEWORK (EU-27)

(EUR million - 2011 prices)

COMMITMENT APPROPRIATIONS	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total 2014-2020
1. Smart and Inclusive Growth	64.696	66.580	68.133	69.956	71.596	73.768	76.179	490.908
of which: Economic, social and territorial cohesion	50.488	51.543	52.542	53.609	54.798	55.955	57.105	376.020
2. Sustainable Growth: Natural Resources	57.386	56.527	55.702	54.861	53.837	52.829	51.784	382.927
of which: Market related expenditure and direct payments	42.244	41.623	41.029	40.420	39.618	38.831	38.060	281.825
3. Security and citizenship	2.532	2.571	2.609	2.648	2.687	2.726	2.763	18.535
4. Global Europe	9.400	9.645	9.845	9.960	10.150	10.380	10.620	70.000
5. Administration	8.542	8.679	8.796	8.943	9.073	9.225	9.371	62.629
of which: Administrative expenditure of the institutions	6.967	7.039	7.108	7.191	7.288	7.385	7.485	50.464
TOTAL COMMITMENT APPROPRIATIONS	142.556	144.002	145.085	146.368	147.344	148.928	150.718	1.025.000
as a percentage of GNI	1,08%	1,07%	1,06%	1,06%	1,05%	1,04%	1,03%	1,05%

TOTAL PAYMENT APPROPRIATIONS	133.851	141.278	135.516	138.396	142.247	142.916	137.994	972.198
as a percentage of GNI	1,01%	1,05%	0,99%	1,00%	1,01%	1,00%	0,94%	1,00%

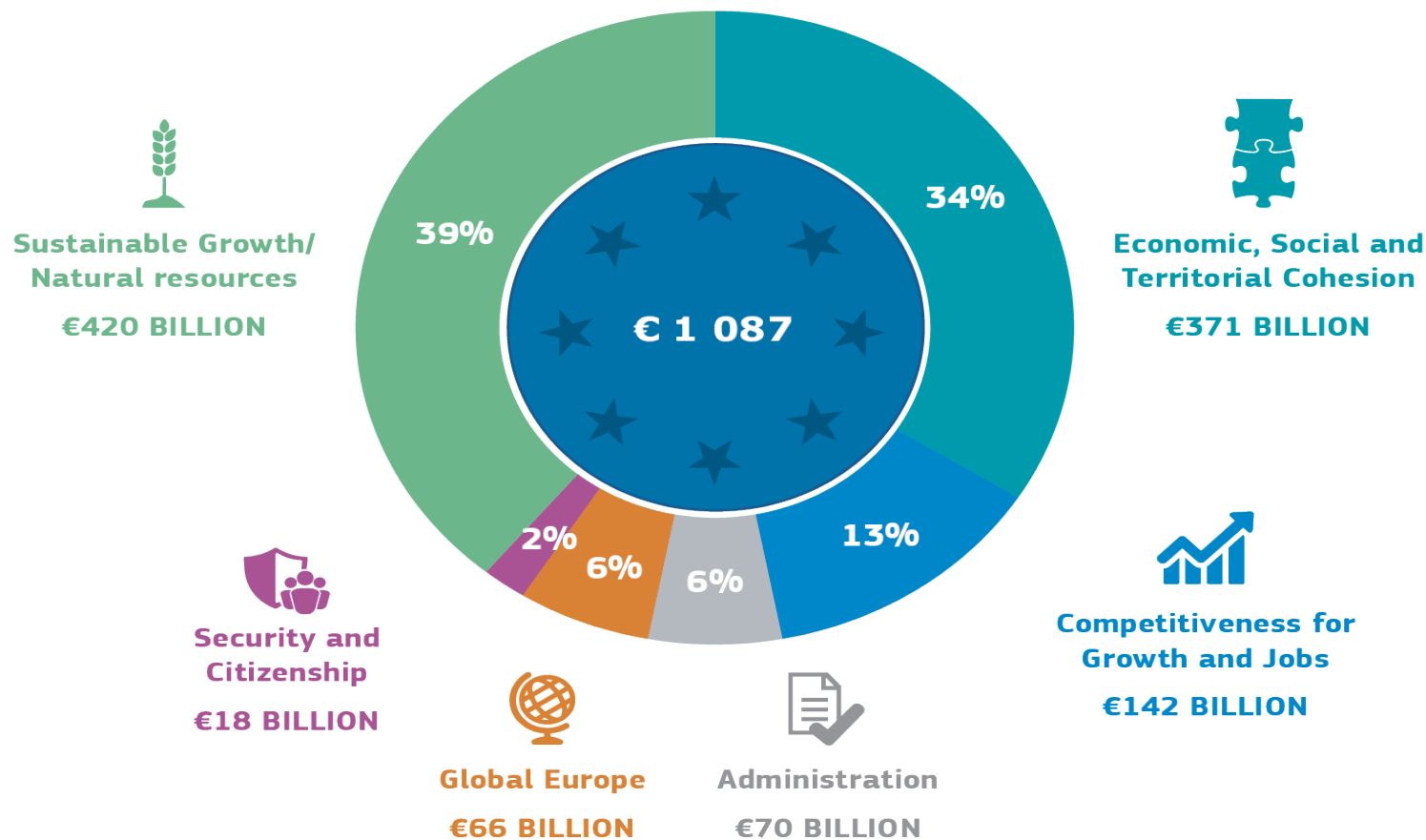
OUTSIDE THE MFF	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total
Emergency Aid Reserve	350	350	350	350	350	350	350	2.450
European Globalisation Fund	429	429	429	429	429	429	429	3.000
Solidarity Fund	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	7.000
Flexibility instrument	500	500	500	500	500	500	500	3.500
Reserve for crises in the agricultural sector	500	500	500	500	500	500	500	3.500
ITER	886	624	299	291	261	232	114	2.707
GMES	834	834	834	834	834	834	834	5.841
EDF ACP	3.271	4.300	4.348	4.407	4.475	4.554	4.644	29.998
EDF OCT	46	46	46	46	46	46	46	321
Global Climate and Biodiversity Fund	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
TOTAL OUTSIDE THE MFF	7.815	8.583	8.306	8.357	8.395	8.445	8.416	58.316

TOTAL MFF + OUTSIDE MFF	150.371	152.585	153.391	154.725	155.739	157.372	159.134	1.083.316
as a percentage of GNI	1,13%	1,13%	1,12%	1,12%	1,11%	1,10%	1,09%	1,11%

FINASIJSKA PERSPEKTIVA 2014-2020

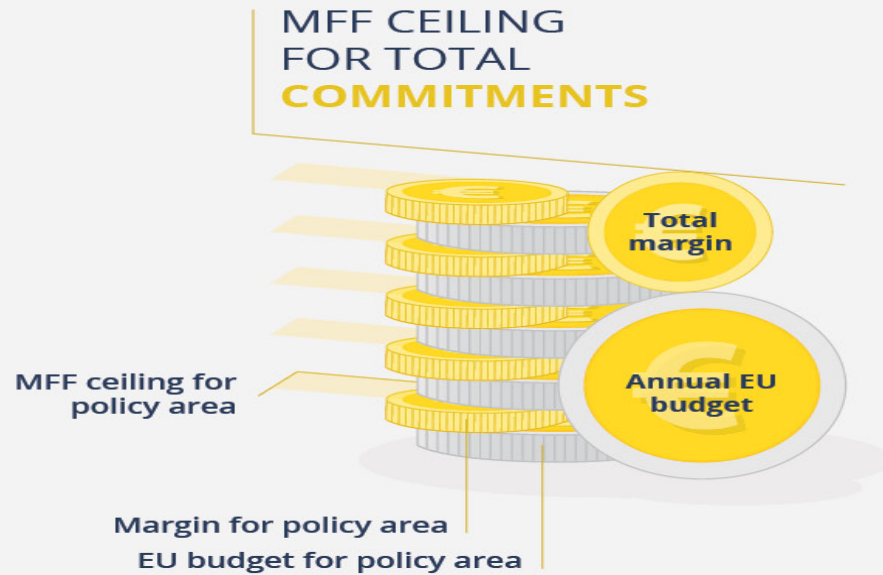
U mil eura (po cijenama 2011)	MFF 2007- 2013	MFF 2014-2020 Komisijin predlog Jun 2012	MFF 2014-2020 Zaključci Savjeta 08.02.2013
1. Održivi rast	446.310	503.310	450.763
1a. Konkurentnost za rast i zaposlenost	91.495	164.316	125.614
1b. Kohezija za rast i zaposlenost	354.815	338.994	325.149
2. Očuvanje i upravljanje prirodnim resursima	420.682	389.972	373.179
3. Državljanstvo, sloboda, sigurnost i pravda	12.366	18.809	15.686
4. EU kao globani partner	56.815	70.000	58.704
5. Administracija	57.082	63.165	61.629
6. Nadoknade	920	27	27
UKUPNO	994.176	1.045.282	959.988
% of GNI	1,12%	1,09%	1,00%

MFF 2014-20

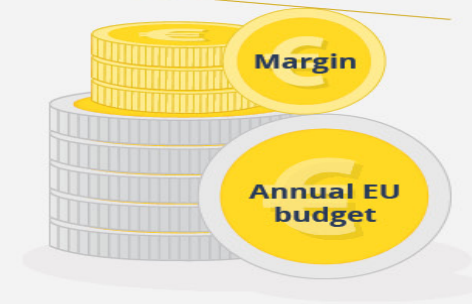

Multiannual financial framework

Keeping the EU's annual budget in check

MFF CEILING FOR TOTAL PAYMENTS

The MFF sets the limits for the annual budgets of the European Union for a period of at least five years. It determines the amounts that can be spent on commitments and payments each year. This ensures spending is well-planned and in tune with the EU's priorities.

Council of the European Union
General Secretariat

Nova MFF 2021-2027

- Komisija je predložila povećanje gornje granice godišnjih vlastitih prihoda, sa sadašnjih 1,20% EU BND, na 1,29%, da bi se uzeo u obzir manji BND EU-27, povećano korišćenje instrumenata finansiranih iz budžeta, i predloga za integrisanje Evropskog razvojnog fonda (European Development Fund) u EU budžet.

Poredjenje MFF 2014-20 | 2021-27

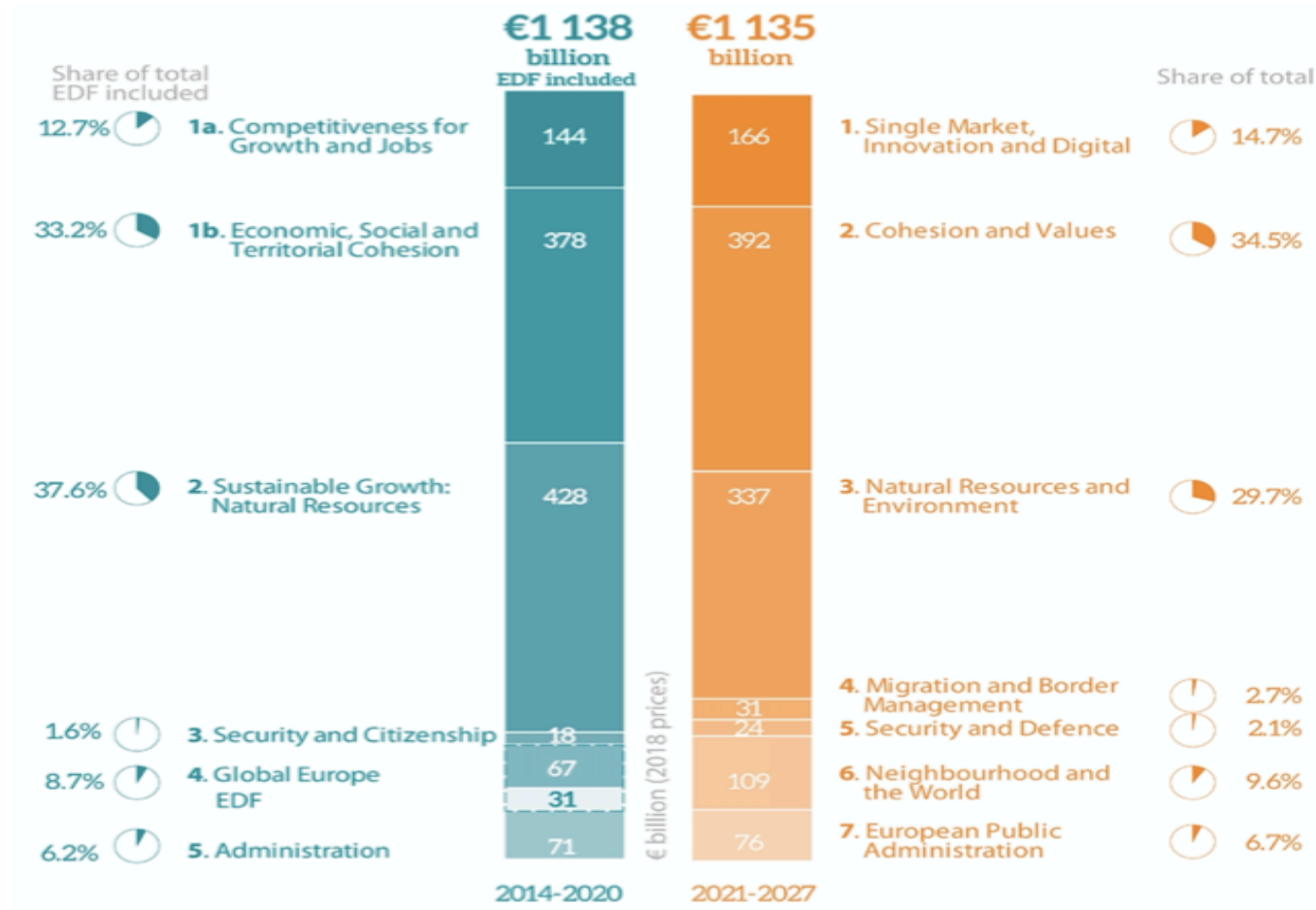
Table: Overall structure of 2014-2020 and 2021-2027 MFFs

	2014-2020 MFF	2021-2027 MFF
Headings	<ol style="list-style-type: none">1. Smart and Inclusive Growth<ol style="list-style-type: none">1a: Competitiveness for growth and jobs1b: Economic, social and territorial cohesion2. Sustainable Growth: Natural Resources3. Security and citizenship4. Global Europe5. Administration	<ol style="list-style-type: none">1. Single Market, Innovation and Digital2. Cohesion and Values3. Natural Resources and Environment4. Migration and Border Management5. Security and Defence6. Neighbourhood and the World7. European Public Administration

Source: European Commission (A more detailed structure of the 2021-2027 MFF, according to the Commission proposal, can be found in the annex of this briefing).

Oblasti finansirane sadašnjom budućom MFF

Graph 2: Distribution of the 2014-2020 and 2021-2027 MFFs

Source: EPRS, based on European Commission [data](#).

I. JEDINSTVENO TRŽIŠTE, INOVACIJE I DIGITALNO GOSPODARSTVO

1. Istraživanje i inovacije

- Obzor Europa
- Program Euratoma za istraživanje i osposobljavanje
- Međunarodni termonuklearni eksperimentalni reaktor (ITER)

2. Europska strateška ulaganja

- Fond InvestEU
- Instrument za povezivanje Europe
- Program Digitalna Europa (uključujući kibersigurnost)

3. Jedinствeno tržište

- Program jedinственоg tržišta (uključujući Konkurentnost te mala i srednja poduzeća (COSME), sigurnost hrane, statistiku, tržišno natjecanje i administrativnu suradnju)
- Program EU-a za borbu protiv prijevара
- Suradnja u području oporezivanja (FISCALIS)
- Suradnja u području carina (CARINA)

4. Svemir

- Europski svemirski program

II. KOHEZIJA I VRIJEDNOSTI

5. Regionalni razvoj i kohezija

- Europski fond za regionalni razvoj
- Kohezijski fond
- Potpora turskoj zajednici na Cipru

6. Ekonomska i monetarna unija

- Program potpore reformama, uključujući instrument za provedbu reformi i instrument za konvergenciju
- Zaštita eura od krivotvorenja

7. Ulaganja u ljude, socijalnu koheziju i vrijednosti

- Europski socijalni fond+ (uključujući integraciju migranata i zdravlje)
- Erasmus+
- Europske snage solidarnosti
- Pravosuđe, prava i vrijednosti
- Kreativna Europa (uključujući potprogram MEDIA)

III. PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ

8. Poljoprivredna i pomorska politika

- Europski fond za jamstva u poljoprivredi
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
- Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

9. Okoliš i klimatska politika

- Program za okoliš i klimatske aktivnosti (LIFE)

IV. MIGRACIJE I UPRAVLJANJE GRANICAMA

10. Migracije

- Fond za azil i migracije

11. Upravljanje granicama

- Fond za integrirano upravljanje granicama

V. SIGURNOST I OBRANA

12. Sigurnost

- Fond za unutarnju sigurnost
- Razgradnja nuklearnih postrojenja (Litva)
- Nuklearna sigurnost i razgradnja nuklearnih postrojenja (uklj. u Bugarskoj i Slovačkoj)

13. Obrana

- Europski fond za obranu
- Instrument za povezivanje Europe – vojna mobilnost

14. Odgovor na krize

- Mehanizam Unije za civilnu zaštitu (rescEU)

VI. SUSJEDSTVO I SVIJET

15. Vanjsko djelovanje*

- Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (uključujući vanjske aspekte migracije)
- Humanitarna pomoć
- Zajednička vanjska i sigurnosna politika
- Prekomorske zemlje i područja (uključujući Grenland)

16. Pretpristupna pomoć

- Pretpristupna pomoć

VII. EUROPSKA JAVNA UPRAVA

17. Europska javna uprava

- Administrativni rashodi, mirovine i europske škole

INSTRUMENTI IZVAN GORNJIH GRANICA VFO-a

- Pričuva za pomoć u nuždi
- Fond solidarnosti Europske unije
- Europski fond za prilagodbu globalizaciji
- Instrument fleksibilnosti
- Europska funkcija stabilizacije ulaganja

- Oblasti MFF 2021-2027 detaljno

Oblasti finansirane MFF 2014-20

- **Smart and Inclusive Growth**

Competitiveness for growth and jobs: includes research and innovation; education and training; trans-European networks in energy, transport and telecommunications; social policy; development of enterprises etc.

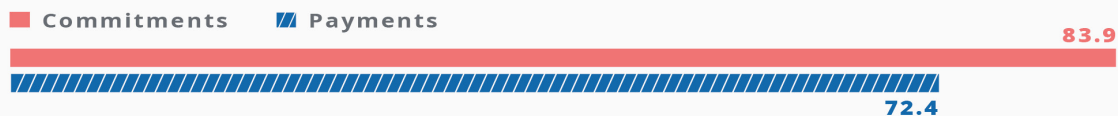
Economic, social and territorial cohesion: covers regional policy which aims at helping the least developed EU countries and regions to catch up with the rest, strengthening all regions' competitiveness and developing inter-regional cooperation.

- **Sustainable Growth: Natural Resources** - Includes the common agricultural policy, common fisheries policy, rural development and environmental measures.
- **Security and citizenship** - Includes justice and home affairs, border protection, immigration and asylum policy, public health, consumer protection, culture, youth, information and dialogue with citizens.
- **Global Europe** - Covers all external action ('foreign policy') by the EU such as development assistance or humanitarian aid with the exception of the European Development Fund (EDF) which provides aid for development cooperation with African, Caribbean and Pacific countries, as well as overseas countries and territories. As it is not funded from the EU budget but from direct contributions from EU Member States, the EDF does not fall under the MFF.
- **Administration** - Covers the administrative expenditure of all the European institutions and European Schools, as well as pensions.
- **Compensations** - Temporary payments designed to ensure that Croatia, who joined the EU in July 2013, does not contribute more to the EU budget than it benefits from it in the first year following its accession

2020 EU Budget

(IN € BILLION)

SMART AND INCLUSIVE GROWTH

SUSTAINABLE GROWTH

SECURITY AND CITIZENSHIP

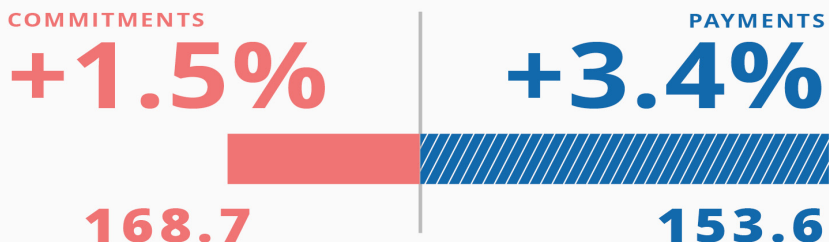
GLOBAL EUROPE

ADMINISTRATION

2019-20 COMPARISON

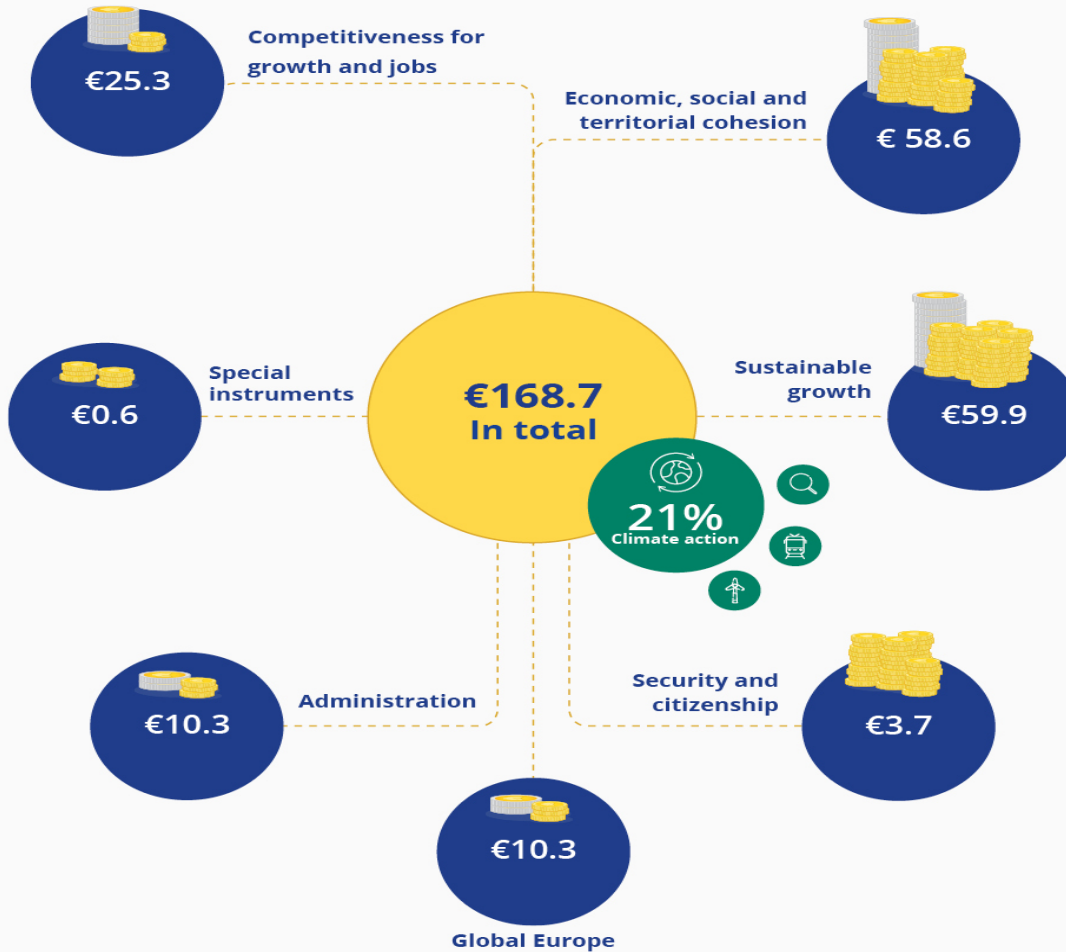

Poređenje
obračunatih
sredstava
(CA) i
sredstava
za plaćanje
(PA)

2020 EU budget: Main areas

In billion euro

€ 5bn € 100m

Na što se troši EU budžet 2020?

Postupak usvajanja budžeta Evropske unije (314 UFEU)

- Do 1. juna - prednacrt budžeta pravi EK, na bazi procjene institucija
- EK pravi nacrt do 1.9., dostavlja Savjetu (daje stav do 1.10.) i EP na razmatranje (3/5 ukupnog broja glasova)
- Amandmani
- Odbor za usaglašavanje (21 dan)
- EK nadležna za njegovo sprovođenje
- Spoljna revizija – Revizorski sud, čije godišnje izvještaje razmatraju Savjet i EP

Prihodi budžeta EU

- 1. tradicionalni vlastiti prihodi** - TOR: prihodi od carina na uvoz poljoprivrednih proizvoda i davanja za šećer i glukozu)
- poslednjih godina oko 15% ukupnih budžetskih prihoda EU;
 - Uniji se ustupa 75% prihoda od uvoznih carina na temelju Zajedničke carinske tarife pri uvozu proizvoda izvan EU i
 - 75% prihoda od carina na uvoz poljoprivrednih proizvoda i davanja za šećer i glukozu;
 - preostalih 25% od ovih prihoda ostaje državama članicama po osnovu pokriva troškova prikupljanja ovih prihoda);

...Prihodi budžeta EU

2. dio prihoda od VAT

- (13% budžeta) - prihodi na osnovu PDV-a za svaku zemlju utvrđuju se primjenom jedinstvene stope na harmonizovanu poresku osnovicu u skladu sa jasno definisanim pravilima i usaglašenim odstupanjima;
- VAT baza koja se oporezuje predstavlja 50% GNI svake zemlje (ovo pravilo je uvedeno kako bi se spriječilo da manje razvijene zemlje moraju platiti neproporcionalno veće iznose).

...Prihodi budžeta EU

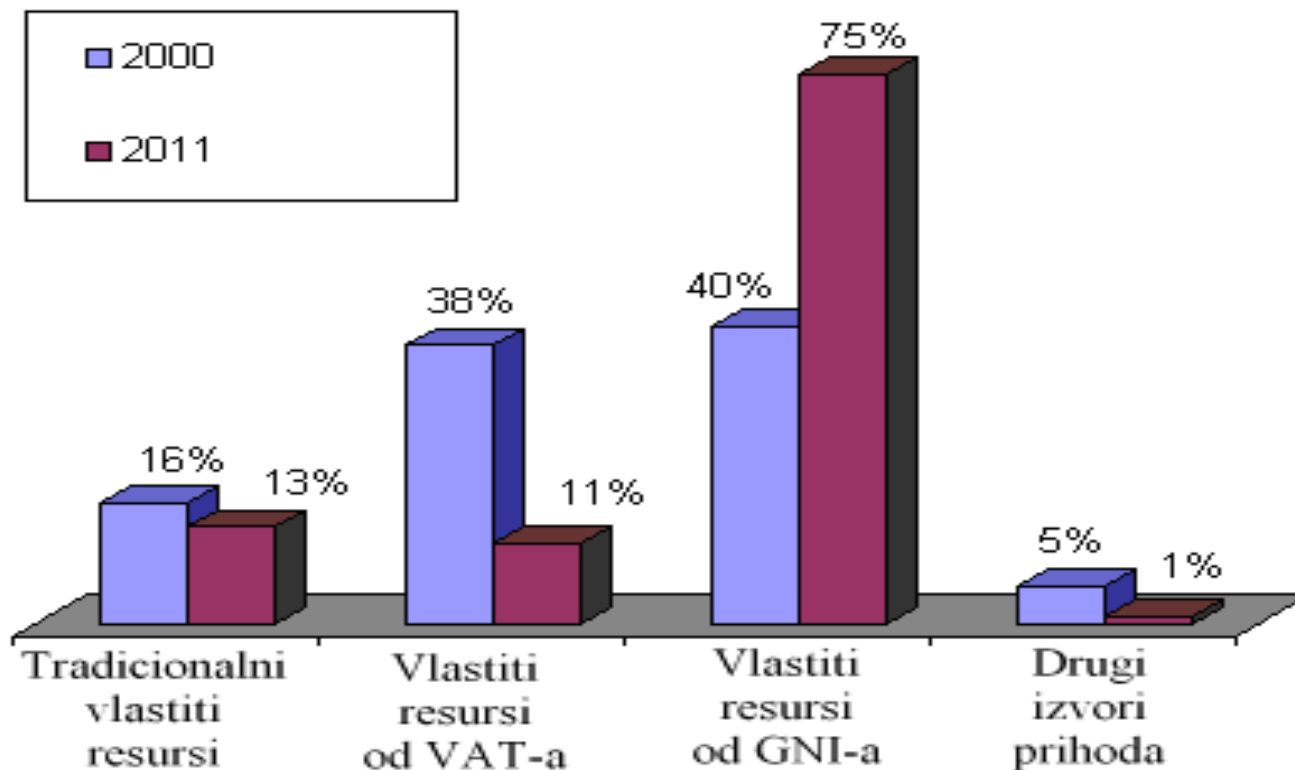
3. direktne kontribucije kao dio od BND (GNI)

država članica – ova kategorija prihoda direktno se vezuje za ekonomsku snagu države članice i temelji se na učešću GNI države članice u GNI Unije.

- oko 75% budžetskih prihoda EU
- Prihod zasnovan na GNI-u računa se svake godine prilikom zatvaranja salda prema formuli:

$$\begin{array}{l} \text{SUMA PRIHODA} \\ \text{ZASNOVANOG} \\ \text{NA GNI-u} \end{array} = \text{suma alociranih} \\ \text{rashoda} - \left(\text{TOR} + \text{prihod zasnovan} \right) \\ \text{Na PDV-u}$$

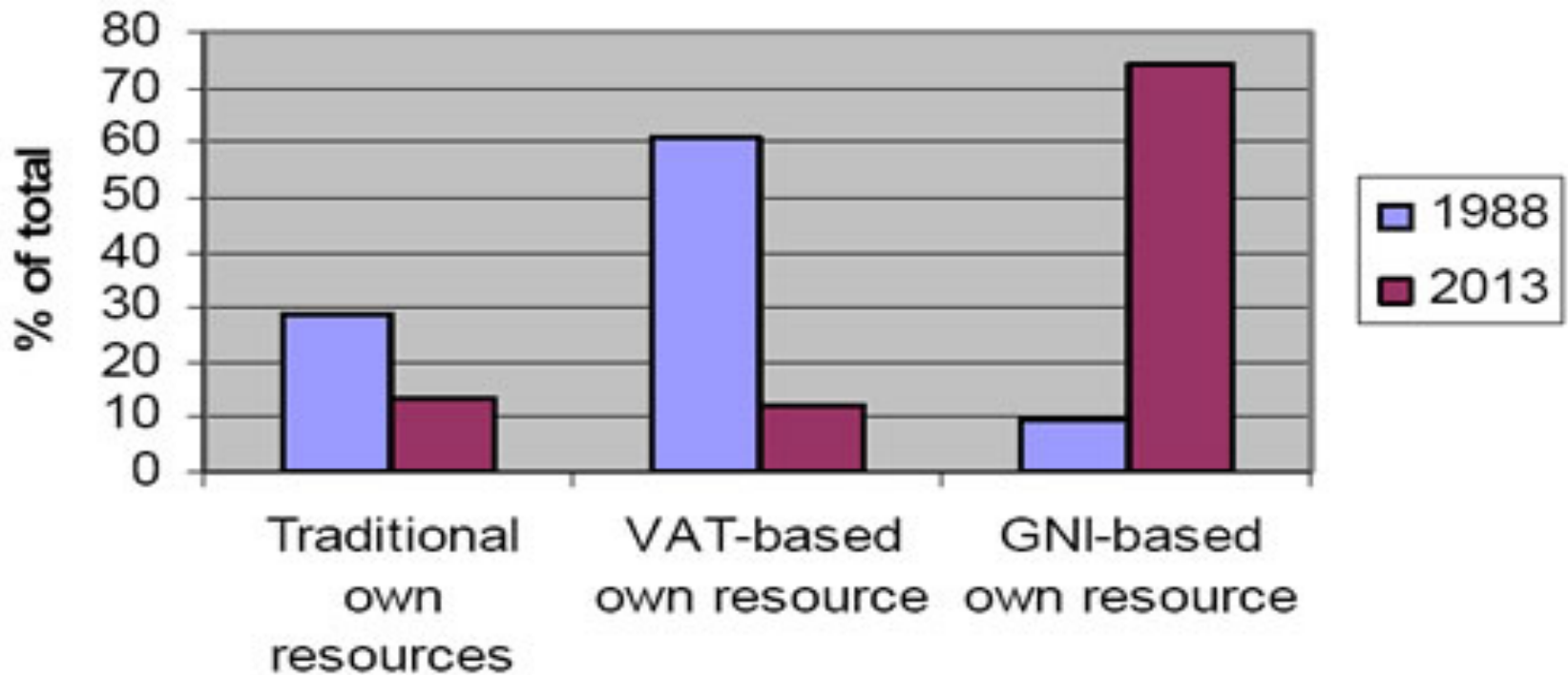
Izvori prihoda budžeta EU

TOR, VAT i GNI su sopstveni izvori prihoda EU
(99% izvora, koji ne mogu preći
1,23% GNI EU)

Struktura prihoda 1988-2013

Revenues structure (1988-2013)

Ostali prihodi

4. Ostali izvori - prihodi koji potiču iz redovnih aktivnosti Unije i ukazuju na njen status pravnog lica, kao i pravo samostalnog obavljanja aktivnosti.

- Ovdje spadaju:
 - porezi koje plaćaju zaposleni u organima i institucijama EU na svoja primanja,
 - određeni doprinosi zemalja van EU za određene programe Unije,
 - kazne koje plaćaju kompanije ukoliko krše propise o konkurenciji i druge propise,
 - kamate na zaostale dugove,
 - otplata neiskorišćenih EU sredstava.

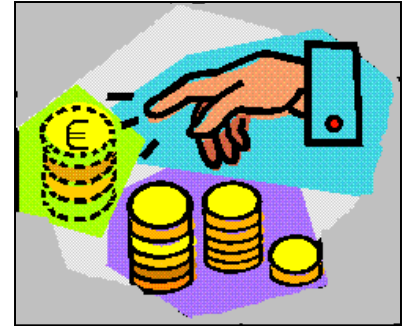
Postupak utvrđivanja prihoda:

- najprije se određuju TOR (*traditional own resources*) i prihod zasnovan na VAT
- Ostatak rashoda finansira se prihodima zasnovanim na GNI, što znači da rezidualni prihod zasnovan na GNI nadoknađuje nedostatak prve dvije kategorije prihoda
- Pojedinačno učešće država članica u sumi prihoda zasnovanog na GNI određuje se na osnovu procentualnog učešća njihovog GNI u EU GNI

Razvoj prihodne strane budžeta EU

- 1958 - 1970 (Budžet EEC i ECSC): nacionalne kontribucije
- od 1970 : sopstveni izvori
 - Poljoprivredne takse
 - Dio prihoda od carina
 - VAT izvori
- 1985 :
 - UK rabat (povraćaj)
- 1988 :
 - Novi izvor baziran na obračunu GNI
 - Plafoniranje sopstvenih sredstava fiksira se za MFF u % od GNI (1,15 to 1,20 % GNI)
- 1993 :
 - Plafoniranje sopstvenih sredstava (1,20 do 1,24% GNI)
- 2000-2006 :
 - Plafoniranje sopstvenih sredstava ostaje 1,24% GNI
 - VAT doprinosi: osnovica 0,5%
- 2007-2013:
 - Plafoniranje sopstvenih sredstava ostaje 1,24% GNI
 - VAT doprinosi reducirani na 0,3% osnovice, izuzet za Austriju, Dansku, Holandiju i Švedsku
- Stopa obračuna sopstvenih sredstava iz GNI jedinstvena, osim za Holandiju i Švedsku

Primjer: prihodi budžeta EU 2010

"EU Budget 2010: investing to restore jobs and growth"

- **PA (sredstva za plaćanje) 122.937 mil. €**
 - Ostali prihodi su 1,43 mil. €,
 - **121.506 mil. €** (vlastiti prihodi), od toga:
 - a) **tradicionalni izvori (75% carina i poljopr.taksi) – 11,7% vlastitih prihoda, 14,2 mlrd. €**
 - b) Prihodi na osnovu VAT – 11,5%, 13,9 mlrd. €
 - c) Obračun GNI nac. Kontribucije – 76,8%, 93,2 mlrd. €
- **Rast za 8,76%** u odnosu na 2009.godinu

ZEMLJA	Total neto tradicionalni izvori (75% carina i poljopr.taksi)	Ukupna nacionalna kontribucija			Ukupni resursi	%
		Sopstveni izvori bazirani na obračunu dijela prihoda od VAT	Sopstveni izvori kroz obračun kontribucija iz GNI	%		
Budžet EU 2010	1	2	3	4	1+2+3=5	6
	11,7% prihoda budžeta EU	11,5% prihoda budžeta EU	76,8% prihoda budžeta EU			
Austria	174.400.000	282.071.025	2.160.098.917	2,32	2.661.879.705	2,19
Belgium	1.554.200.000	432.974.400	2.683.650.345	3,10	4.878.629.964	4,02
Bulgaria	74.200.000	51.297.450	269.966.283	0,32	416.368.245	0,34
Czech Republic	196.700.000	191.989.800	1.010.396.669	1,19	1.477.325.313	1,22
Denmark	287.500.000	301.596.900	1.903.292.171	2,19	2.639.768.199	2,17
Germany	2.709.600.000	1.600.006.200	19.017.236.047	19,59	23.725.743.634	19,53
Estonia	22.600.000	20.010.600	105.311.030	0,12	156.076.262	0,13
Ireland	173.300.000	202.476.150	1.065.583.835	1,26	1.523.872.181	1,25
Greece	195.400.000	363.264.900	1.911.776.796	2,26	2.618.477.820	2,16
Spain	1.041.800.000	1.544.012.550	8.125.770.935	9,60	11.340.792.729	9,33
France	1.009.900.000	2.732.617.200	15.393.619.792	18,00	20.328.123.322	16,73
Italy	1.322.800.000	2.032.880.400	11.927.683.523	13,87	16.206.969.670	13,34
Cyprus	38.400.000	26.430.600	139.097.963	0,16	214.699.446	0,18
Latvia / Letonija	11.600.000	21.065.700	142.576.912	0,16	186.282.883	0,15
Lithuania	46.500.000	39.177.900	208.549.847	0,25	310.376.552	0,26
Luxemburg	12.000.000	42.964.350	226.111.159	0,27	298.584.153	0,25
Hungary	94.400.000	114.503.100	664.842.385	0,77	925.226.751	0,76
Malta	10.600.000	8.699.400	45.782.874	0,05	68.627.416	0,06
Netherland	1.797.600.000	282.854.800	4.582.669.416	4,02	6.107.855.735	5,03
Poland	342.900.000	429.843.600	2.262.164.664	2,67	3.210.076.249	2,64
Portugal	113.000.000	232.538.700	1.223.795.888	1,45	1.664.097.742	1,37
Romania	153.400.000	148.650.000	1.026.675.182	1,17	1.408.224.533	1,16
Slovenia	80.200.000	54.309.750	285.819.301	0,34	442.461.123	0,36
Slovakia	129.600.000	87.484.500	546.071.051	0,63	805.439.902	0,66
Finland	137.000.000	241.269.600	1.417.566.320	1,65	1.905.603.453	1,57
Sweden	433.600.000	128.660.200	2.322.028.321	2,18	2.771.492.345	2,28
Great Britain	2.039.900.000	2.337.267.600	12.684.548.727	10,41	13.213.628.401	10,87
UKUPNO	14.203.100.000	13.950.917.375	93.352.686.353	100	121.506.703.728	100
Prihodi budžeta EU 2010			107.303.603.728			

Od faze umjerene budžetske ekspanzije do potrebe štednje

- Srazmjerno svojoj veličini i snazi GNI, odnosno uvozu i obimu ekonomske aktivnosti kroz naplatu VAT, različite zemlje različito doprinose u EU budžet. U rasponu od 19,53% (Njemačka) do 0,06% (Malta).
- Zemlje koje najviše doprinose budžetu u apsolutnim iznosima su **Njemačka, Francuska, Italija i Velika Britanija.**
- Što se tiče kontribucije nekih manjih zemalja, za 2010. godinu ona se kreće od 0,18% na Kipru, preko 0,06% na Malti, 0,13% u Estoniji i 0,36% u Sloveniji.

Britanski rabat (UK Correction)

- Od 1985.godine, Velikoj Britaniji se refundira 66% razlike između njenih uplata prihoda zasnovanog na PDV-u i rashoda koji su joj alocirani i to u formi smanjenja njenih uplata prihoda zasnovanog na PDV-u.
- 2. 70-ih godina, UK je bila jedna od siromašnijih država tadašnje EU-9 sa relativno visokom kontribucijom i veoma malim benefitom iz budžeta EU (koji se uglavnom praznio preko CAP, gotovo 80%)
- Danas situacija je drugačija (UK je ostvarila snažan ekonomski rast, sa proširenjem Unije i statistički je ušla u kategoriju razvijenih zemalja, a CAP je smanjen ispod 40%), ali rabat i dalje postoji.
- Za 2010. godinu britanski rabat je obračunat na nivou od 3,44 mlrd. €. Za taj iznos se, shodno učešću u GNI EU, povećava nacionalna kontribucija ostalih država članice.
- Međutim, od 2001. godine, kontribucije Austrije, Njemačke, Holandije i Švedske, po učešću u britanskom rabatu, smanjene su za $\frac{3}{4}$ u odnosu na originalni iznos obračuna (učešća u obračunu britanskog rabata). Smanjenje učešća ovih zemalja takođe ima pravni osnov u Odluci o sopstvenim sredstvima iz 2007. godine.
- U MFF 2007-2013 komplikovani obračun UK rabata je dijelom umanjio njegov iznos, na račun troškova proširenja

Nac. kontribucije u odnosu na GNI

- kad se stavi u odnos ukupan iznos budžetskih resursa sa iznosom od 1% ukupnog GNI svih država članica (GNI EU), dobija se odnos od prosječno 1,03% učešća budžeta u GNI država članica. S obzirom na to da je gornja granica 1,24%, postoji margina od čak 0,21% na nivou EU.
- **Cilj:** da rast troškova EU bude niži od rasta GNI EU u programskom periodu (uobičajeno, godišnji budžeti nikad nisu koliko je maksimum

Ukupni resursi 2010	121.506.703.728	1,03%	(max 1,24%)
1% of GNI EU	118.255.626.000		

EK predlog nove odluke za MFF 2014-2020

- postojeći mehanizam prikupljanja sredstava dijelom prevaziđen, nedovoljno transparentan i krajnje složen
- sistem prikupljanja prihoda mnoge države članice ocjenjuju kao nedovoljno pravedan i predlaže se dalja reforma javnih finansija Unije
- budžet EU mora više da prati zahtjeve budžetske konsolidacije država članica veća budžetska disciplina
- budžetska konsolidacija
- prihodi budžeta moraju biti usklađeniji sa ciljevima zajedničkih politika EU

3 predloga EK

- 1. pojednostavljenje obračuna nacionalnih kontribucija** – odustajanje od sadašnjeg veoma komplikovanog obračuna VAT izvora
- 2. uvođenje novih izvora sopstvenih prihoda** (poreza na finansijske transakcije na nivou Unije - *financial transaction taxation*) najkasnije do 2018, kao i **novog modela izvora na bazi VAT** do kraja sljedećeg programskog perioda, koji uključuje dalju harmonizaciju VAT i smanjenje izuzeća
- 3. reformu korektivnog mehanizma** (britanski rabat i povezana smanjenja) - uvođenje **paušalne bruto redukcije** na plaćanja nacionalnih kontribucija po osnovu GNI obračuna za UK, DE, NL i SE.

Rashodi Budžeta EU

- oko 20% sredstava od ukupnih sredstava budžeta EU prazni se preko tijela Unije, a preostalih 80 % sredstava prazni se preko država članica
- **budžetska klasifikacija** upodobljena programskim aktivnostima
- Prije petog proširenja, neto primaoci iz Budžeta EU bile samo 4 zemlje: Grčka 3,2%, Irska 2,5%, Portugal 2,8% i Španija 1,3%
- Sve nove članice su neto-primaoci, prema oficijelnoj statistici
- Ta slika se mijenja ako se uračuna cijena nove regulative u novim članicama.

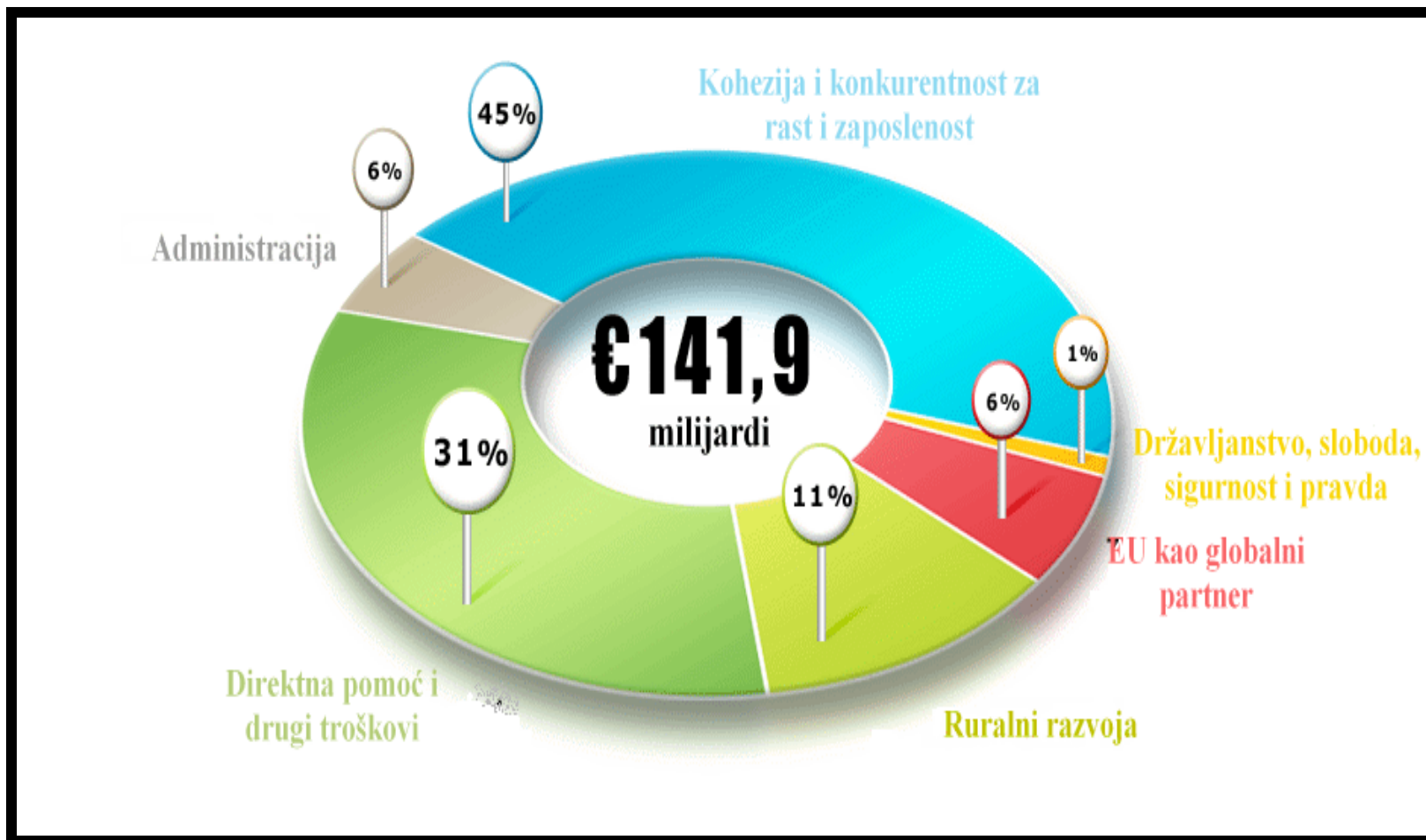
VRŠTE NADLEŽNOSTI	POLITIKE NA KOJE SE ODNOSE
ISKLJUČIVA NADLEŽNOST EU	carinska unija, konkurencija, monetarna politika (euro), morski biološki resursi (dio ribolovne politike) i trgovina, uz mogućnost zaključivanja nekih međunarodnih ugovora
PODIJELJENA NADLEŽNOST	unutrašnje tržište, socijalna politika, kohezija, poljoprivreda i ribolov, životna sredina, zaštita potrošača, saobraćaj, transevropske mreže, energija, sloboda, pravda i bezbjednost, kao i opšti okvir zdravstvene politike
UNIJA I ČLANICE	ovdje države članice mogu dodati svoje politike politikama Unije; tu spadaju: istraživanje i tehnološki razvoj, kosmos i humanitarna pomoć
ISKLJUČIVE NADLEŽNOSTI DRŽAVA, EU SAMO KROZ DOPUNSKE POLITIKE	ovdje se na nacionalne politike, koje čine osnovu, Unija može nadovezati svojim politikama (zaštita zdravlja, industrija, turizam, obrazovanje i profesionalna obuka, građanska zaštita i administrativna saradnja

Rashodna strana Budžeta EU 2010. i 2011.godine

Obaveze/prioriteti	BUDZET 2010 mlrd €		BUDZET 2011 mlrd €		Ukupan budžet (%)	Promjene u odnosu na 2010. (%)	
	CA	PA	CA	PA		CA	PA
1. Održivi rast	64,1	47,5	64.5	53.3	45.5	+ 3.6	+ 11.7
1a. Konkurentnost za rast i zaposlenost	14,8	11,2	13.5	11.6	9.5	- 9.0	+ 2.5
1b. Kohezija za rast i zaposlenost	49,3	36,3	51.0	41.7	36.0	+ 3.2	+ 14.5
2. Očuvanje i upravljanje prirodnim resursima	59,4	58,1	58.7	56.4	41.3	- 1.4	- 3.0
3. Državljanstvo, sloboda, sigurnost i pravda	1,74	1,46	1.8	1.5	1.3	+ 8.0	+ 3.4
3a. Sloboda, sigurnost i pravda	1	0,73	1.1	0.8	0.8	+ 13.2	10.1
3b. Državljanstvo	0,74	0,73	0.7	0.6	0.5	+ 0.3	- 3.9
4. EU kao globani partner	8,1	7,7	8.8	7.2	6.2	+ 7.5	- 7.1
5. Administracija	7.9	7,9	8.2	8.2	5.7	+ 3.4	+ 3.3
Ukupno	141,5	122,9	141.9	126.5	100		
% od GNI /BND			1,13	1,01			

- višegodišnje obaveze - CA (*Commitment appropriations*, izdvajanja za obaveze) i
- tekuća plaćanja PA (*Payments appropriations*, sredstva za plaćanje).

Struktura budžeta EU za 2011. godinu

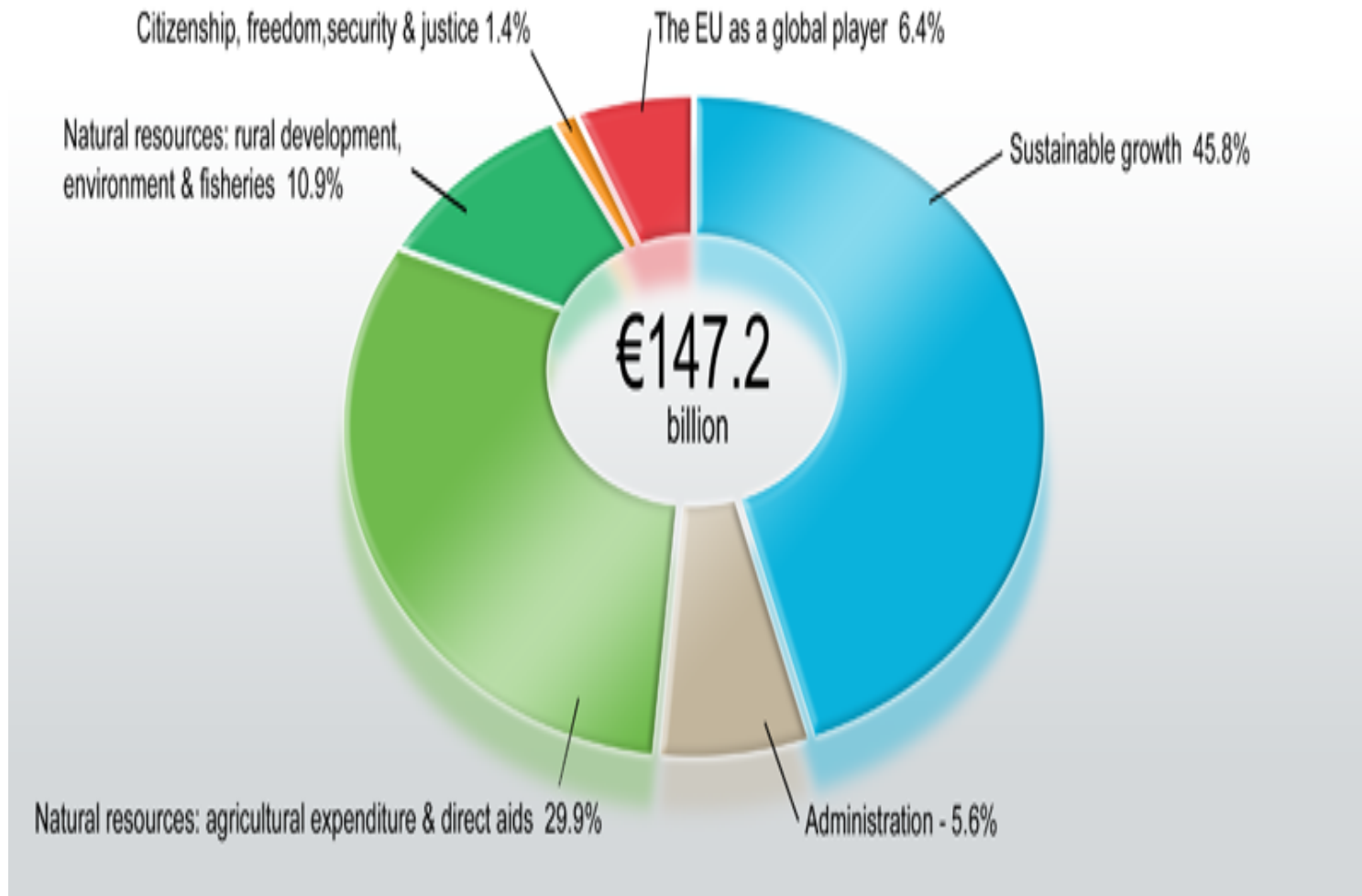

Budžet za 2011. godinu iznosi **126.5 mlrd € PA**, (rast 2,9%). PA čini **1,01%** od GNI EU.
Budžet za 2012. godinu iznosi **129,1 mlrd. € PA** (rast 1,86%). PA čini **0,98%** od GNI EU.

Rashodna strana Budžeta EU 2012

Prioriteti	Budžet 2012 mlrd €		% ukupnog budžeta	% promjene 2011	
	CA	PA		CA	PA
1. Održivi rast	67.5	55.3	45.9	+4.7	+3.2
1a. Konkurentnost za rast i zaposlenost	14.7	11.5	10.0	+9.1	-0.2
1b. Kohezija za rast i zaposlenost	52.7	43.8	35.8	+3.5	+4.1
2. Očuvanje i upravljanje prirodnim resursima	60.0	57.0	40.8	+2.2	+1.9
3. Državljanstvo, sloboda, sigurnost i pravda	2.1	1.5	1.4	+10.9	-1.3
3a. Sloboda, sigurnost i pravda	1.4	0.8	0.9	+15.9	-2.5
3b. Državljanstvo	0.7	0.6	0.5	+2.1	0.4
4. EU kao globani partner	9.4	6.9	6.4	+7.4	-4.0
5. Administracija	8.3	8.3	5.6	+1.3	+1.3
<i>Od koje Komisija</i>	3.3	3.3	2.3	+0.2	+0.2
UKUPNO	147.2	129.1	100		
% of EU-27 GNI	1.12	0.98			

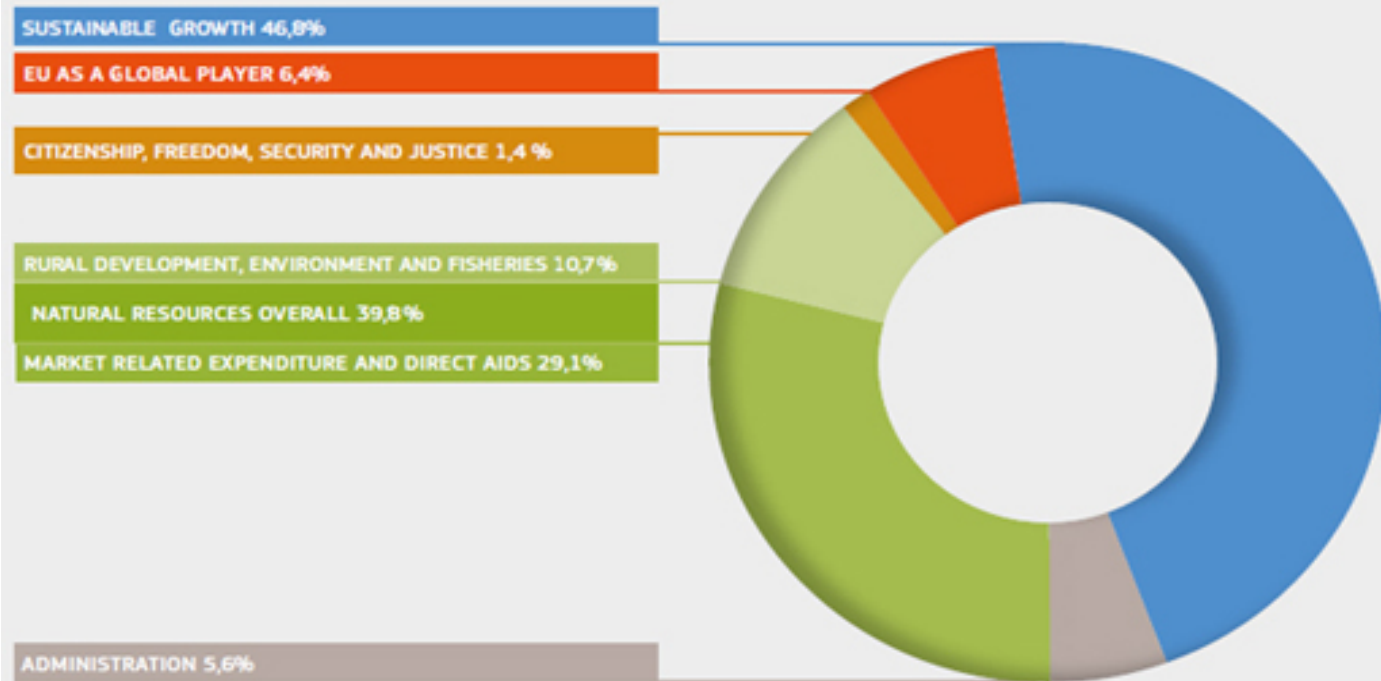
Struktura budžeta EU za 2012. godinu

EU BUDZET 2013

Prioriteti	Budzet 2013 mlrd €		% ukupnog budzeta	
	CA	PA	CA	PA
1. Održivi rast	70,6	59,1	46,8	44,5
1a. Konkurentnost za rast i zaposlenost	16,1	11,9	10,7	8,9
1b. Kohezija za rast i zaposlenost	54,5	47,2	36,1	35,5
2. Očuvanje i upravljanje prirodnim resursima	60,2	57,5	39,8	43,3
3. Državljanstvo, sloboda, sigurnost i pravda	2,1	1,5	1,4	1,2
3a. Sloboda, sigurnost i pravda	1,4	0,9	0,9	0,7
3b. Državljanstvo	0,7	0,6	0,5	0,5
4. EU kao globani partner	9,6	6,3	6,4	4,8
5. Administracija	8,4	8,4	5,6	6,3
UKUPNO	150,9	132,8	100	100
% of EU-27 GNI	1,13	0,99		

Budget 2013 (€150,9 billion)

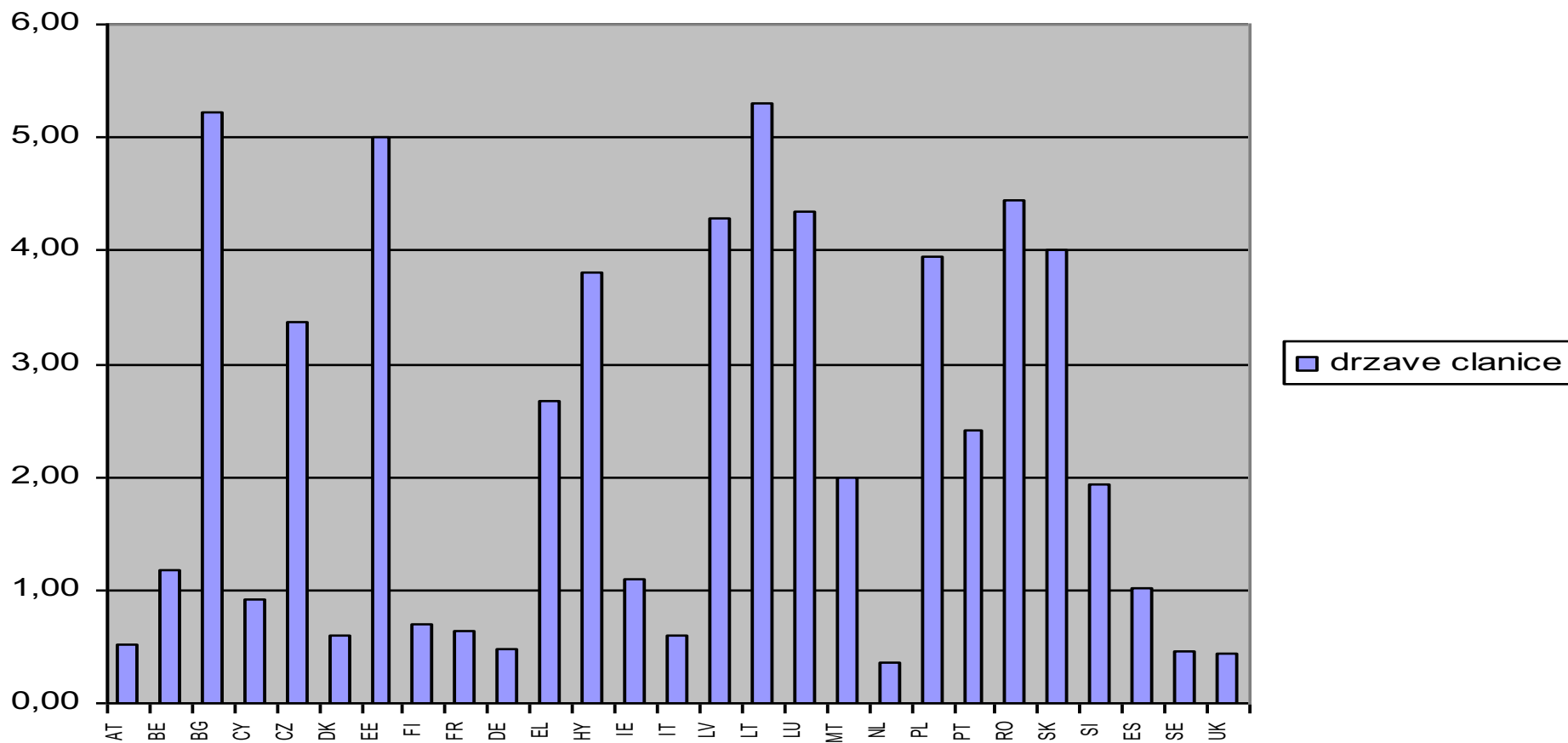

Države članice		Novac ka EU	Novac od EU	Neto benefit	Racio (Out/In)		Populacija 2007	Neto benefit /pc
		1	2	3	2/1=4	5	3/5=6	
Austria	AT	19,0	10	-8.5	0,53	8,298,923	-1.024	
Belgium	BE	33,0	39	+6.4	1,18	10,584,534	605	
Bulgaria	BG	2,3	12	+9.7	5,22	7,679,290	1.263	
Cyprus	CY	1,1	1	-0.1	0,91	778,684	-128	
Czech Republic	CZ	9,2	31	22	3,37	10,287,189	2.139	
Denmark	DK	17,0	10	-7.2	0,59	5,444,242	-1.322	
Estonia	EE	0,8	4	+3.2	5,00	1,342,409	2.384	
Finland	FI	13,0	9	-3.7	0,69	5,276,955	-701	
France	FR	140,0	89	-51	0,64	63,392,140	-805	
Germany	DE	164,0	78	-86	0,48	82,314,906	-1.045	
Greece	EL	15,0	40	25	2,67	11,171,740	2.238	
Hungary	HY	8,4	32	24	3,81	10,066,158	2.384	
Ireland	IE	11,0	12	+0.6	1,09	4,312,526	139	
Italy	IT	116,0	70	-46	0,60	59,131,287	-778	
Latvia / Letonija	LV	1,4	6	+4.6	4,29	2,281,305	2.016	
Lithuania	LT	1,7	9	+7.3	5,29	3,384,879	2.157	
Luksemburg	LU	2,3	10	+7.7	4,35	476,187	16.170	
Malta	MT	0,5	1	+0.5	2,00	407,810	1.226	
Netherlands	NL	37,0	13	-24	0,35	16,357,992	-1.467	
Poland	PL	22,0	87	65	3,95	38,125,479	1.705	
Portugal	PT	12,0	29	17	2,42	10,599,095	1.604	
Romania	RO	7,2	32	25	4,44	21,565,119	1.159	
Slovakia	SK	3,5	14	11	4,00	5,393,637	2.039	
Slovenia	SI	3,1	6	+2.9	1,94	2,010,377	1.443	
Spain	ES	76,0	78	+2.2	1,03	44,474,631	49	
Sweden	SE	20,0	9	-11	0,45	9,113,257	⁵⁰ -1.207	
Great Britain	UK	103,0	46	-57	0,45	60,816,701	-937	

Procjene organizacije Open Europe 2007

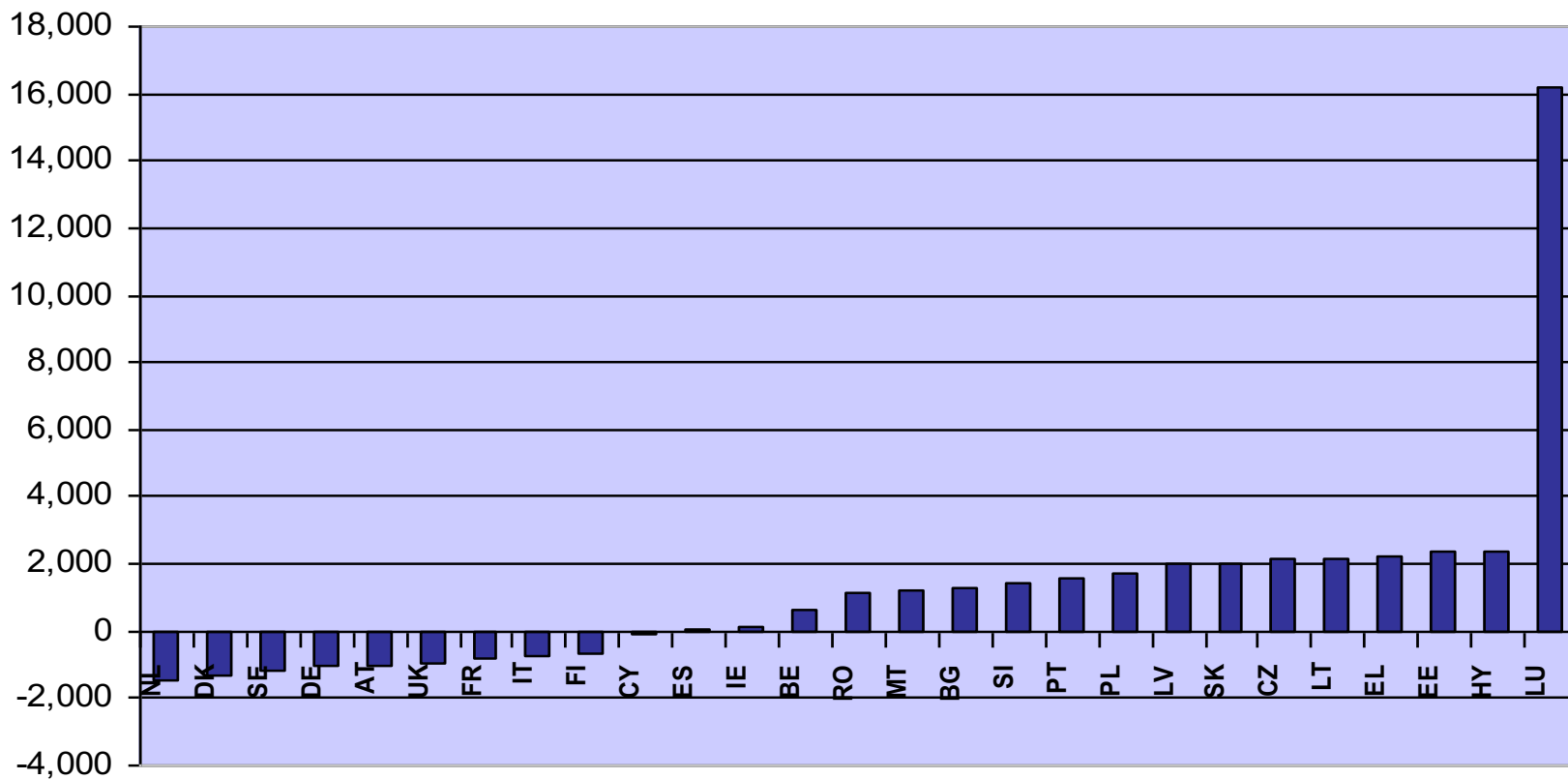
- **Procjena ukupnih i per capita efekata na države članice u Finansijskoj perspektivi 2007.-2013. (mlrd €)**
- **10 EU država daje više nego što će primiti kroz programe**

Procjene neto efekata iz budžeta EU (MFF 2007-2014)

Najveći neto efekat ima Litvanija (na grafiku vrijednost 5,29), što znači da na jedan ustupljeni euro u budžet EU, Litvanija bi trebala da povuče dodatnih 5,29 eura.

Procjene neto benefita per capita MFF 2007–2013

Po glavi stanovnika, najveći pozitivan efekat ubjedljivo ima Luksemburg, zbog pozitivnog efekta programske aktivnosti administracija. Pozitivne neto efekte per capita u rasponu od 2.384 € (Mađarska) do 1.159 € (Rumunija) ima grupacija od 11 novih država članica, a od starih tu su bivše zemlje kohezije (Grčka, Irska, Španija i Portugalija) kao i Belgija

Učinci budžeta

- EU finansiranje socijalnog i regionalnog razvoja je ključno za mnoge investicione projekte.
- U nekim članicama, koje imaju ograničena sredstva, EU finansira oko 80% javnih investicija. Ali, EU novac ne pomaže samo siromašnijim regionima, već i svakoj članici, što za rezultat pomaže cijelu EU ekonomiju i podstiče rast. Procjena je da će povrat na investicije do 2023. biti **€2.74 za svaki €1 investiran u periodu 2007-2013** — što je **274% povraćaj**.
- Za MFF 2014-20, EU je alocirala preko **€460 mlrd.** Za razvoj regiona, što bi trebalo imati za rezultat:
 - Pomoć zaviše od 1.1 milion kompanija;
 - Bolja zdravstvena zaštita za 44 miliona građana;
 - Sanacija poplava i prevencija za 27 miliona građana;
 - Oko 17 miliona građana povezanih na kanalizacioni sistem;
 - Pristup internetu za još 14 miliona domaćinstava;
 - Preko 420 000 novih poslova u kompanijama;
 - Nove, moderne škole i vrtići za 6,9 miliona djece.

Budućnost budžeta EU

- Izdvajanje velikih sredstava za “održivi rast”, podsticanje konkurentnosti i zapošljavanja, govori da EU birokratija nije odustala od državnih intervencija u privredi.
- Rast i prosperitet nigde nisu stvoreni političkom akcijom, već stvaranjem uslova za privatna ulaganja.

Revizorski sud

- **Revizorski sud** (*The European Court of Auditors*) kontrolira sprovođenje budžeta EU.
- Osnovan je 1975. godine sa sjedištem u Luksemburgu.
- Ovlašćen je da vrši reviziju bilo koje institucije koja upravlja sredstvima EU.
- Svake godine podnosi revizorski izvještaj za prethodnu finansijsku godinu Evropskom parlamentu i Savjetu.

OLAF

- **OLAF** (*The European Anti-Fraud Office*) je Kancelarija EU za borbu protiv prevara, zloupotrebe sredstava budžeta EU i korupcije.
- Ona štiti finansijske interese EU, kroz sankcije, ali i prevenciju.
- Kancelarija OLAF-a osnovana je 1999. godine. Danas zapošljava oko 500 ljudi od kojih 2/3 rade na finansijskim istragama. Do danas sprovela je preko 3.500 istraga, što je povratilo u Budžet EU više od 1,1 mlrd. € sredstava koja nisu bila namjenski utrošena (oko 100 mil. € godišnje). Po tom osnovu 335 lica osuđeno je na zatvorske kazne u ukupnom trajanju od 900 godina, a samo u 2010. godini osuđeno je 30 lica na ukupno 70 godina zatvora.

ZLOUPOTREBA SREDSTAVA BUDŽETA...

- Čim postoje budžetska sredstva, postoje i zloupotrebe fondova.
- Revizorski sud, zvanično tijelo Unije za kontrolu valjanosti trošenja sredstava, u gotovo svim budžetima pronalazi “veće nepravilnosti”.
- Prema nezavisnim procjenama zloupotrebi se 2-7% ukupnih budžetskih sredstava EU.
- Najveće zloupotrebe vezane su za sredstva za poljoprivredu, regionalne politike i stranu pomoć.
- U izvještaju Revizorskog suda za 2004.g. se kaže: “Ukupna nepravilna plaćanja od 1971. do kraja 2002. su iznosila € 3,1mlrd. Od te sume, € 537mil je povraćeno od korisnika, a € 252mil je otipisano...Preostalih 75% prijavljenih nepravilnih plaćanja još su u nerješenom statusu”.

ZLOUPOTREBA SREDSTAVA BUDŽETA...

- Zanimljivo je da je čak 55% zloupotreba fondova poljoprivrede učinjeno u Italiji, potom slijedi Njemačka.
- Istovremeno je u te dve zemlje najniža stopa povraćaja zloupotrebljenih sredstava, samo po 10%.
- Najveći povraćaj zloupotrebljenih sredstava je u Irskoj 58%, Danskoj 71%, Finskoj 90%. Prosjek povraćaja za Uniju je 17%.
- Do sada pojedinačno najveća zloupotreba je otkrivena 1999, iznosila je oko 3,2mlrd DEM i kao rezultat toga čitava Santerova komisija je podnijela ostavku marta 1999.
- Članice Unije veoma kasne u prijavljivanju i istrazi slučajeva zloupotrebe.
- Do toga dolazi zbog dobrih političkih veza prekršilaca, a i činjenice da se sredstva ne vraćaju u nacionalne, već u budžet EU.

ZAKLJUČAK...

- Budžet EU se nalazi pod velikim pritiskom interesnih grupa, pa ga je zato teško mijenjati.
- Budžet omogućuje znatne rente, posebno u sferi poljoprivrede i regionalne politike.
- Kvalitet zajedničkih politika EU nije proporcionalan budžetskim izdacima za pojedine politike.
- Tako su npr. kvalitetnije neke politike na koje se troše mala budžetska sredstva (zajedničko tržište, konkurencija, carinska unija), dok su po kvalitetu lošije politike na koje se troše najveća budžetska sredstva (poljoprivreda, regionalna pomoć, ribolov).
- Tendencija razvoja budžeta će biti da se smanjuju rente i subvencije, a povećava pomoć produktivnim i granama u usponu.
- U vođenju javnih finansija EU veoma pozitivne su tri ključne odlike njenog budžeta:
- Budžet je ograničen u pogledu učešća u BDP
- U budžetu ne smije da postoji nealocirani dug.
- Zaduživanje Unije je moguće, ali je vrlo ograničeno i vezano za precizne svrhe.